

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Wegwijzer van ijzergieterij
August Van Aerschot en zonen
In Sint-Pieters-Leeuw

monument met overgangszone

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, Sint-Pieters-Leeuw,
Brabantse baan – monument met overgangszone

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/23077/101.1

Joeri Mertens

26/07/2017

INHOUDSTAFEL

1.	Thema	4
1.1.	Vlaamse Rand	4
1.2.	Klein erfgoed	4
1.3.	wegwijzers	5
2.	Beschrijvend gedeelte	6
2.1.	Situering	6
2.2.	Historisch overzicht	6
2.2.1.	IJzergieterij Van Aerschot.....	6
2.2.2.	Wegwijzers van het Huis Van Aerschot en zonen	7
2.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	8
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	8
3.	Evaluerend gedeelte	8
3.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	8
3.2.	Motivering van het type bescherming.....	8
3.2.1.	Motivering bescherming als monument	8
3.2.2.	Motivering van de overgangszone	9
3.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	9
3.3.1.	Afbakening beschermd monument.....	9
3.3.2.	Afbakening overgangszone	9
3.4.	Juridische toestand	9
3.4.1.	Onroerend Erfgoed:	9
3.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	9
4.	Beheersvisie	9
4.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	9
4.1.1.	Beheersdoelstellingen monument	10
4.1.2.	Beheersdoelstellingen overgangszone	10
4.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	10
4.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	10
4.3.1.	Toelatingsplichten overgangszone	10
5.	Bronnen	11
6.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
6.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	11
6.2.	Fotobijlage	11

1. THEMA

In de beleidsbrief 2017¹ voorziet minister Bourgeois onder initiatief 13 het verder inventariseren en opstellen van beschermingsvoorstellen in hanteerbare deelpakketten. Daarbij wordt de Vlaamse Rand genoemd als initiatief volgend op de lopende herinventarisatie.

Dit dossier behoort tot de thematisch-geografische beschermingscampagne 'Klein erfgoed in de Vlaamse Rand' waarin 12 items worden voorgesteld voor bescherming.

1.1. Vlaamse Rand

De 'Vlaamse Rand' omvat de 19 Vlaamse gemeenten die een gordel vormen rond het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, meer bepaald: Asse, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Hoeilaart, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Meise, Merchtem, Overijse, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Zaventem.

1.2. Klein erfgoed

Klein erfgoed is volgens de definitie in de Inventaris van het Onroerend Erfgoed² een zeer ruim begrip dat omheiningen, fonteinen, gedenktekens, kruisen, sculpturen, kapellen, uurwerken, tuinelementen, ... omvat. Kleine erfgoedelementen zijn in het straatbeeld aanwezig, maken het leven aangenamer, zijn uitermate nuttig of functioneren als stiltepunt.

Veel openbaar klein erfgoed staat in nauwe verbinding met het volksgeloof zoals blijkt uit de vele kleine kapellen, wegwijzers, heiligen- en Christusbeelden, standbeelden en fetishbomen die de Vlaamse stads- en dorpskernen en het platteland sieren.

Er zijn tevens de publieke uitingen van macht zoals de schandpalen, perrons en marktkruisen.

Daarnaast zijn er de grens- en afbakeningspalen, rustbanken, waterputten en pompen, fonteinen, lantaarns, wegwijzers, kilometer- en mijlpalen, wachthuisjes, geodetische punten, en ander functioneel straatmeubilair.

De herdenkingstekens gelden als collectief geheugen voor historische personen of feiten zoals de beide wereldoorlogen of ongevals- en moordkruisen voor individuen.

Ook op privéterrein, vaak in grote domeinen en parken, kan klein erfgoed voorkomen onder de vorm van tuinpriëlen, keermuren, omheiningen, eendenkooien, sculpturen, ...

Kleine erfgoedelementen zijn echter zo evident in onze leefomgeving dat ze zelden opgemerkt worden. Het is een erfgoedtype dat ook vandaag nog met gelijkaardige moderne typologieën in het straatbeeld aanwezig is. Nog steeds worden er wegwijzers, verlichtingspalen, herdenkingstekens en ongevalskruisen opgericht.

Het zijn fragiele erfgoedelementen die stilletjes verdwijnen net omdat ze klein en evident zijn, omdat hun functie voorbijgestreefd is, omdat ze verplaatst of vervangen worden door nieuwere exemplaren. Van de 7 wegwijzers die sinds 2001 werden geregistreerd in de Vlaamse Rand bleven er anno 2017 nog 5 bewaard; nog in 2007 werd een 17de-eeuws moordkruis gerenoveerd met een volledig verlies van authenticiteit en erfgoedwaarde als gevolg.

Het agentschap Onroerend Erfgoed screende in het voorjaar van 2017 de Inventaris van het Onroerend Erfgoed in Vlaanderen op klein erfgoed op openbaar domein in de Vlaamse Rand. De 56 opgenomen kleine erfgoedelementen vertegenwoordigen alle hoger opgesomde categorieën. Niet betreedbare kapellen die traditioneel tot het 19de en 20ste-

¹ VLAAMS PARLEMENT 2016: 931 (2016-2017) – Nr. 1 ingediend op 21 oktober 2016 (2016-2017) Beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2016-2017 ingediend door minister-president Geert Bourgeois [online] <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2016-2017/g931-1.pdf>, Brussel, 26 (geraadpleegd op 26 mei 2017).

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *klein erfgoed (ID: 237)* [online], <https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/237> (geraadpleegd op 21 februari 2017).

Beschermingsdossier: Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, monument met overgangszone

eeuwse kleine erfgoed worden gerekend zijn niet onderzocht wegens hun specifieke typologie. Zeven relictten werden vroeger reeds wettelijk beschermd.

- Beersel, Kapel de Roode Poort, dorpsgezicht sinds 2004, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/701>.
- Grimbergen, waterpomp uit de 19de eeuw, dorpsgezicht sinds 1997, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/587>.
- Kraainem, standbeeld Joséphine Charlotte, monument sinds 2014, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1854>.
- Kraainem, standbeeld koningin Astrid, monument sinds 2014, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1850>.
- Sint-Genesius-Rode, kruis van graaf de Croix, dorpsgezicht sinds 1982, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1894>.
- Tervuren, beeld van een Afrikaanse olifant, monument sinds 2009, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12224>.
- Tervuren, pijlerkapel met linden, landschap sinds 1950, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/836>.

De resterende erfgoedrelictten werden in functie van een potentiële bescherming geselecteerd op basis van volgende criteria: authenticiteit, zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit, ensemblewaarde en contextwaarde.

Er worden 12 kleine erfgoedrelictten op openbaar domein, verspreid over de volledige Vlaamse Rand, voorgesteld ter bescherming:

- 2 ongevalskruisen (in Beersel en Sint-Genesius-Rode)
- 1 wachthokje in Tervuren
- 1 kunstwerk in Dilbeek
- 1 grenspaal in Zaventem
- 1 kilometerpaal in Tervuren
- 3 pijlerkapellen (2 in Beersel en 1 in Dilbeek)
- 3 wegwijzers (2 in Sint-Pieters-Leeuw en 1 in Hoeilaart)

1.3. wegwijzers

In de Inventaris van het Onroerend Erfgoed werden 43 wegwijzers opgenomen, waarvan 14 werden uitgevoerd in gietijzer. In Vlaanderen werden 2 gietijzeren wegwijzers beschermd als monument, en 1 binnen een dorpsgezicht.

- Damme, Vredestraat, MB 16/02/2012, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/78785>
- Gistel, Moerdijkstraat, MB 12/12/2002, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200993>
- Voeren, dorpskom Teuven, MB 28/5/2003, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/37941>

Van de 7 gietijzeren wegwijzers die sinds 2001 werden geregistreerd in de Vlaamse Rand bleven er in januari 2017 nog 5 bewaard. Er wordt voorgesteld om 3 wegwijzer in de Vlaamse Rand te beschermen omdat zij naar bewaringstoestand en historische en geografische context het best tot hun recht komen.

- Hoeilaart, Willem Eggerickxstraat
- Sint-Pieters-Leeuw, Brabantsebaan <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/90736>
- Sint-Pieters-Leeuw, Molenborrestraat <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/90877>

Bibliografie:

BAAS H., MOBACH B. & RENES H. 2005: *Leestekens van het landschap 188 landschapselementen in kort bestek*, Utrecht, 56.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Beschermd klein erfgoed onder de loep* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/portaal/bericht/267> (geraadpleegd op 21 februari 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *klein erfgoed (ID: 237)* [online], <https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/237> (geraadpleegd op 21 februari 2017).

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Situering

De wegwijzer staat opgesteld in Sint-Pieters-Leeuw in een klein plantsoen op het kruispunt van de Brabantse Baan en de Hoogstraat.

2.2. Historisch overzicht

De wegwijzer is vermoedelijk een product van ijzergieterij Van Aerschot uit de periode 1889-1922³. Het ontwerp van de wegwijzer bleef bewaard in het familiearchief Van Aerschot⁴ (nu Laukens, Antwerpen) en werd afgedrukt op de achterflap van het boek van Cools J. (2001). De oudst bekende afbeelding van het type wordt gesitueerd in de periode 1915-1922.

2.2.1. IJzergieterij Van Aerschot⁵

Augustinus Van Aerschot (°Herentals, 22 mei 1825 – Herentals, 16 juni 1904) begon als 20-jarige een kleine smederij met een hondenmolen als energiebron. In 1853 kocht Augustinus een stoommachine in Brussel. Drie jaar later verkreeg hij de vergunning om een ijzergieterij op te richten. Het bedrijf groeide gestaag met de uitbreiding van het machinepark van 4 PK in 1853 tot 31 PK in 1868 en het aantal werknemers steeg naar 148 in 1888. Augustinus trok zich voorzichtig terug uit het bedrijf vanaf 1884. Vermoedelijk nam zijn oudste zoon Leonard de dagelijkse leiding waar maar in 1889 neemt Augustinus de teugels terug op. Mogelijk heeft de oprichting van een eigen ijzergieterij door Joseph daarmee te maken. In 1896 draagt Augustinus het bedrijf ten slotte officieel over aan zijn jongste zoon Leonard.

Joseph Van Aerschot (Herentals, 1851 – Berchem 1930), zoon van Augustinus en oudere broer van Leonard, leidde vermoedelijk van 1884 tot 1889 niet alleen het bedrijf van zijn vader maar ook de twee bedrijven die hij zelf gesticht had: een scheepswerf (opgericht 1885) en een eigen ijzergieterij (opgericht in 1889). Hij was genoot van zijn eigen bedrijven te sluiten in 1909. In september 1910 verliet Joseph Herentals en vestigde zich in Antwerpen. Er zijn nog producten bekend van na 1910 met de naam Joseph Van Aerschot wat erop wijst dat hij nog steeds handelde en nieuwe producten liet produceren. Waar de productie gebeurde en in samenwerking met wie is onduidelijk. Joseph stierf te Antwerpen in 1930.

De jongste zoon, **Leonard Van Aerschot** (Herentals 1861 – Grimbergen 1929) nam in 1896 officieel het moederbedrijf over. Er waren beperkte investeringen maar het lijkt alsof de productie gestaag terugliep en de handelsfunctie van het bedrijf met doorverkoop van producten de bovenhand kreeg. Straatlantaarns, monumentale kruisen en onderdelen voor

³ COOLS J. 2001: *Uit het metaalverleden van Herentals. IJzergieterij en Smederij Van Aerschot*, Herentals.

⁴ Informatie verkregen van J. Cools (mail 25 februari 2017).

⁵ Voor de geschiedenis van IJzergieterij Van Aerschot werd geput uit volgende publicaties: COOLS J. 2001: *Uit het metaalverleden van Herentals. IJzergieterij en Smederij Van Aerschot*, Herentals.

COOLS J. 2011: *IJzergieterij en Smederij Van Aerschot te Herentals Lijst van bekende werken uit het bedrijf van August Van Aerschot en de bedrijven van zijn zonen Joseph en Leonard Van Aerschot. Stand van december 2011*, <http://www.hgk.be/evenementen/vanaerschot.php> (geraadpleegd op 24 februari 2017).

RAMAN D. 2002: Oude wegwijzers worden in Damme opnieuw gebruikt, *'t Zwin rechteroever* 2-3, 12-14.

S.N. s.d.: *Van Aerschot, Kempische ijzergieterij en smederij*, http://www.hetstillepand.be/van_aerschot.html (geraadpleegd op 24 februari 2017).

Beschermingsdossier: Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, monument met overgangszone

molens, hét succesproduct van vader Augustinus, werden er nog steeds geproduceerd. Tijdens de Eerste Wereldoorlog zou het bedrijf volledig geplunderd geweest zijn door de bezetter terwijl Leonard met zijn gezin in Londen verbleef. In 1915 vestigde hij zich te Antwerpen en in 1921 vertrok Leonard met zijn gezin naar Brussel. Hij overleed in Grimbergen op 24 oktober 1929.

De glorie-dagen van het bedrijf worden gesitueerd tussen 1885 en 1900 toen voornamelijk Augustinus Van Aerschot het bedrijf leidde. Op verschillende internationale tentoonstellingen won het bedrijf medailles. Het is dan ook geen wonder dat beide zonen zich profileerden als erfgenaam van hun vader en diens producten bleven produceren. Van de twee bedrijven bleven slechts een tweetal, elkaar deels overlappende, verkoopscatalogen bewaard die een fragmentarisch beeld van de productie tonen. Een onderscheid tussen realisaties van de drie generaties Van Aerschot en beide bedrijven is enkel mogelijk indien zij gesignd zijn. Meestal wordt er dan ook gesproken van een product van August Van Aerschot en zonen.

De productie van de ijzergieterij van August Van Aerschot startte met kachels en fornuizen maar breidde gestaag uit naar hekwerken, poorten, lantaarns, machines en machineonderdelen, bruggen, onderdelen van (tuin)meubilair, ... Het bedrijf werd zeer bekend omwille van de productie van machineonderdelen voor water- en windmolens. Naast zuiver technische producten wist de ijzergieterij tevens naam te maken met esthetisch fraaie objecten. Kort voor 1860 begon de productie van gietijzeren muziekkiosken. De catalogus werd uitgebreid met kruisbeelden, calvaries, omheiningen voor kerkhoven en begraafplaatsen, grafkruisen, straatmeubilair als sierlantaarns, lantarenpalen en wegwijzers, poorten en hekken.

2.2.2. Wegwijzers van het Huis Van Aerschot en zonen

De Inventaris van het Onroerend Erfgoed bevat 23 wegwijzers uit de 19de en 20ste eeuw, waarvan er 9 wegwijzers toegewezen zijn aan Van Aerschot, vier andere gietijzeren exemplaren zijn op stilistische gronden mogelijk van hetzelfde bedrijf. De Herentalse Geschiedkundige Kring vermeldt op haar website uit 2011 vier wegwijzers die met zekerheid van Joseph Van Aerschot zijn (gesignd) of aan hem worden toegeschreven.

Te Sint-Pieters-Leeuw bleven in 2017 drie van de vier in de Inventaris van het Onroerend Erfgoed opgenomen wegwijzers bewaard. Het exemplaar te Oudenaken (inventaris ID-nummer 90823) werd na 2009 grondig gerenoveerd of vervangen. De drie resterende exemplaren tonen twee types waarbij de schacht versierd is met cannelures of met ribbels. Geen van de wegwijzers zijn gesignd.

De twee exemplaren met cannelures (inventaris ID-nummers 90736 en 90877) zijn identiek aan het exemplaar n° 5 zoals gepubliceerd in de folder van Joseph Van Aerschot uit omstreeks 1922 met als titel '*JOS. VAN AERSCHOT D'HERENTALS / Avenue Cogels, 4. / ANVERS*'. Het zelfde ontwerp, nu bewaard in het familiearchief Laukens, werd afgedrukt op de achterkaft van de publicatie van J. Cools (2001). Joseph Van Aerschot had deze wegwijzers dus zeker in productie na 1915 toen hij op de Cogels-Osylei in Antwerpen woonde. De brochure vermeldt ook een lijst van '*Principaux travaux exécutés depuis 1889*' waarin hij '*Poteaux indicateurs pour les routes et voies cyclable dans toutes les provinces*.' vermeldt. Dat wijst op een productie van wegwijzers minstens sinds 1889. Dat wordt bevestigd door een brochure uit omstreeks 1900 die Joseph uitgaf met als titel '*Principaux travaux que j'ai exécuté*' waarin hij eveneens expliciet '*Poteaux indicateurs*' vermeldt. Jammer genoeg zijn er geen afbeeldingen toegevoegd. Een gelijkaardige wegwijzer bleef bewaard in Damme (Vredestraat) en is gesignd '*JOS. VAN AERSCHOT / 860 / HERENTALS*'. Joseph produceerde dus met zekerheid wegwijzers sinds 1889 en zeker het model 5 na 1915. In Puurs (Kalfortdorp) bleef een gelijkaardige wegwijzer bewaard die gesignd is '*A. VAN AERSCHOT HERENTALS*' en dus dateert van voor 1896. Vermoedelijk continueerde Joseph dan ook de productie van zijn vader en is een

Beschermingsdossier: Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, monument met overgangszone

vermelding als 'A. Van Aerschot en zonen 1853-1930' de meest correcte toeschrijving voor deze wegwijzers.

2.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

De gietijzeren wegwijzer in neoclassicistische stijl bestaat uit een polygonaal verjongend basement overgaand in een ronde schacht opgedeeld door een sierring met cirkelvormige decoratie, deels gecanneleerd en deels ongedecoreerd. De schacht wordt bekroond met een kapiteel met plantenmotief waarboven oorspronkelijk een bol (nu verdwenen doch de plaats goed herkenbaar) waar oorspronkelijk de richtingaanwijzers bevestigd waren. Het geheel loopt uit op een pijnappel. De drie richtingaanwijzers naar Halle, Gaasbeek – Lennik en St-Pieters-Leeuw werden ooit vervangen.

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van de wegwijzer is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 27/2/2017. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van de wegwijzer op het moment van de bescherming.

Behoudens verborgen gebreken bevindt de wegwijzer zich in goede bouwfysische toestand. De aanhechtpunten van de richtingaanwijzers aan de palen zijn blijkbaar zeer gevoelig, onderhevig aan roestvorming en windstoten waardoor de wegwijzers bij alle bekende exemplaren afbraken. Ze werden net boven het kapiteel of onder de granaatappel aan de paal herbevestigd. De wijzigingen doen echter geen afbreuk aan de erfgoedwaarden van de wegwijzers. Bij deze wegwijzer is de aanhechtingsbol voor de richtingaanwijzers volledig verdwenen maar de plaats is goed herkenbaar.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

De wegwijzer heeft historische waarde omdat het een product is van het toonaangevende bedrijf August Van Aerschot en zonen die dit type wegwijzers produceerde tussen 1853 en 1930. De wegwijzer is een zeldzame getuige van de productie van de ijzergieterij August Van Aerschot en zonen en daarmee ook een getuige van de kwalitatief en esthetisch hoogstaande producten die de ijzerindustrie in Vlaanderen produceerde in de bloeiperiode van de late 19de en de vroege 20ste eeuw.

De architectuurhistorische waarde wordt gevormd door de zeldzame bewaring van straatmeubilair uit het einde van de 19de eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw. De wegwijzer is uitgevoerd in een verzorgde neoclassicistische vormtaal wat representatief is voor de meerderheid van de bewaarde gietijzeren wegwijzers uit deze periode, zowel door August Van Aerschot en zonen als door andere producenten. Alle gietijzeren wegwijzers opgenomen in de inventaris voor het Onroerend Erfgoed werden in die stijl uitgevoerd.

3.2. Motivering van het type bescherming

3.2.1. Motivering bescherming als monument

De wegwijzer van ijzergieterij August Van Aerschot en zonen wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Beschermingsdossier: Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, monument met overgangszone

Gezien de bescherming enkel de wegwijzer omvat, een bouwkundig element, wordt hij beschermd als monument.

3.2.2. Motivering van de overgangszone

De wegwijzer staat opgesteld op de kruising van twee wegen en geeft de drie nabijgelegen dorpen aan. Hij is noodzakelijkerwijs goed zichtbaar van op de openbare weg. De overgangszone wil die openheid en de zichtbaarheid van op de openbare weg bewaren.

3.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

3.3.1. Afbakening beschermd monument

Gezien de bescherming enkel de wegwijzer omvat wordt de bescherming beperkt tot de projectie van de wegwijzer op het maaiveld.

3.3.2. Afbakening overgangszone

De overgangszone wordt beperkt tot een straal van 2 meter omheen de wegwijzer zodat voldoende zichtbaarheid kan gegarandeerd worden.

3.4. Juridische toestand

3.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De wegwijzer is opgenomen in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed onder ID-nummer 90736, vastgesteld sinds 5/10/2009.

3.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Conform het gewestplan 25. Halle-Vilvoorde-Asse, goedgekeurd bij koninklijk besluit op 7/3/1977 staat de wegwijzer in landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

4. BEHEERSVISIE

4.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

Voor de overgangszone zijn eveneens beheersdoelstellingen bepaald. Deze beheersdoelstellingen moeten er voor zorgen dat de erfgoedwaarden van het beschermd onroerend goed zo goed als mogelijk gevrijwaard worden.

Beschermingsdossier: Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, monument met overgangszone

4.1.1. Beheersdoelstellingen monument

De reconstructie van de bol en de richtingaanwijzers naar analogie met andere voorbeelden behoort tot de mogelijkheden.

4.1.2. Beheersdoelstellingen overgangszone

De overgangszone heeft als enige doel de zichtbaarheid van de wegwijzer van op de openbare weg te bestendigen en de zone te vrijwaren van visuele vervuiling door bovengrondse nutsinstallaties en straatmeubilair.

4.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechtouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;

onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

4.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerendergoedgemeente. Een overzicht van alle erkende Onroerendergoedgemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn voor een aantal specifieke beschermde types toelatingsplichten ingeschreven. Voor het onroerend goed dat in dit beschermingsdossier wordt vermeld zijn volgende toelatingsplichten van toepassing die opgenomen zijn in het Onroerendergoedbesluit:

4.3.1. Toelatingsplichten overgangszone

Elke ingreep in de overgangszone is toelatingsplichtig zodat de beheersdoelstellingen en bijzondere voorschriften zoals hoger verwoord kunnen gerealiseerd worden.

Beschermingsdossier: Wegwijzer van ijzergieterij Van Aerschot en zonen, monument met overgangszone

5. BRONNEN

BAAS H., MOBACH B. & RENES H. 2005: *Leestekens van het landschap 188 landschapselementen in kort bestek*, Utrecht, 159-160.

COOLS J. 2001: *Uit het metaalverleden van Herentals. IJzergieterij en Smederij Van Aerschot*, Herentals.

RAMAN D. 2002: Oude wegwijzers worden in Damme opnieuw gebruikt, *'t Zwin rechteroever* 2/3, 12-14.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Wegwijzer, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/215761> (geraadpleegd op 28 februari 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Wegwijzer, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/78785> (geraadpleegd op 28 februari 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Gietijzeren wegwijzer, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/90736> (geraadpleegd op 24 maart 2017).

COOLS J. 2011: *IJzergieterij en Smederij Van Aerschot te Herentals Lijst van bekende werken uit het bedrijf van August Van Aerschot en de bedrijven van zijn zonen Joseph en Leonard Van Aerschot. Stand van december 2011* [online], <http://www.hgk.be/evenementen/vanaerschot.php> (geraadpleegd op 24 februari 2017).

S.N. s.d.: *Van Aerschot, Kempische ijzergieterij en smederij* [online], http://www.hetstillepand.be/van_aerschot.html (geraadpleegd op 24 februari 2017).

Informatie verkregen van J. Cools (25 februari 2017).

6. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

6.1. Omgevingsplan bij de bescherming

Afzonderlijk document

6.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.